

Introductie VGM uitvoeringsfase

Het begrip bouwproces komt voort uit Europese richtlijnen. Als gevolg van deze Europese regelgeving kent hoofdstuk 2, afdeling 5, van het Arbeidsomstandighedenbesluit (Arbobesluit) verplichtingen voor opdrachtgevers van bouwwerken. Dit zijn zogenaamde bouwprocesbepalingen. In deze bouwprocesbepalingen staan drie punten centraal:

1. In de ontwerpfase rekening houden met arbeidsomstandigheden tijdens de uitvoeringsfase;
2. Het opstellen van een Veiligheids- en Gezondheidsplan (V&G-plan);
3. Het coördineren van werkzaamheden als in de uitvoeringsfase meerdere partijen werkzaam zijn.

Door het lezen van dit artikel krijgt u inzicht in de visie van de geïnterviewden over de rol van de veiligheidkundige anno 2035, met betrekking tot het thema bouwproces. Hoe is het toezicht op de bouwplaats in de toekomst geregeld? Welke rol spelen persoonlijke beschermingsmiddelen (PBM's) in de toekomst? Hoe verwacht jij dat er anno 2035 omgegaan wordt met gedrag? Deze vragen worden in het vervolg van dit artikel beantwoordt.

Huidige situatie

Het bouwproces is de laatste jaren drastisch veranderd.

“De hedendaagse uitvoerder is niet meer continu buiten. Bovendien is de uitvoerder slechts beperkt bereikbaar, omdat de telefoon niet mag worden meegenomen op (alle) plaatsen op de bouwplaats.”

De uitvoerder van tegenwoordig is dan ook in meerdere mate een procesmanager in plaats van een kennisdrager. Anno 2016 zijn er veel aannemers die als bedrijf zijn gecertificeerd. Vaak is dit uit noodzaak, omdat opdrachtgevers dit vereisen (zonder VCA certificering geen opdracht). Dergelijke noodzakelijke certificeringen, zoals VCA, zijn populairder dan meer complete managementsystemen die meer gericht zijn op continu verbeteren, zoals OHSAS 18001 (vanaf tweede helft 2017 de ISO 45001). Statistieken ondersteunen dit: er zijn 369 OHSAS 18001 gecertificeerde bedrijven tegenover 11.924 VCA gecertificeerde bedrijven. Uit de interviews blijkt verder dat anno 2016:

1. Cultuur en gedrag steeds meer aandacht krijgen, terwijl techniek en organisatie nog steeds belangrijke thema's zijn;
2. Te weinig veiligheidkundige kennis betrokken is in de ontwerpfase;
3. Opdrachtgevers niet de verantwoordelijkheid nemen voor de gehele keten – van ontwerp tot beheer - van het bouwproces;
4. Beschikbare innovaties, zoals de opkomst van het Bouw Informatie Model (BIM), onvoldoende door veiligheidkundigen worden benut.

Kansen

Ieder van de geïnterviewden onderkent de positieve trend dat er meer aandacht is voor cultuur en gedrag. Het gevaar hiervan is dat bedrijven doorslaan. Technische en organisatorische factoren zijn nog altijd belangrijk.

“Werken op hoogte blijft gevaarlijk en het vrijkomen van giftige dampen dienen we steeds te blijven beperken.”

Persoonlijke beschermingsmiddelen (PBM's) worden momenteel te vaak onjuist toegepast of worden te snel gebruikt.

“Anno 2035 zou het zo moeten zijn dat de gestelde eisen aan PBM's zijn onderbouwd in een project RI&E en dat de PBM daadwerkelijk het laatste redmiddel is. Dit is nu vaak niet het geval.”

Het voornaamste dat uit de interviews naar voren komt, is dat de aandacht voor VGM in de ontwerpfase anno 2035 cruciaal zal zijn voor het bouwproces. Momenteel nemen opdrachtgevers hun verantwoordelijkheid niet. Door innovaties gaat veiligheid echter steeds vaker vanaf de tekentafel worden bepaald. De ketenaanpak, evenals het toezicht op de opdrachtgever, gaan anno 2035 het verschil maken.

Een actueel voorteken is de in gang gezette wijziging van het Arbeidsomstandighedenbesluit in verband met de aanpassing van de bouwprocesbepalingen. Deze wijzigingen dienen er toe te leiden dat opdrachtgevers daadwerkelijk invulling geven aan hun verantwoordelijkheid om gezond en veilig te kunnen werken, in alle fases van een opdracht (van ontwerp tot oplevering).

“Inspectie SZW zal in de toekomst steeds meer aan de voorkant bij opdrachtgevers de vraag neerleggen: hoe ga je dit aanpakken?”

Kijken we naar het gebruik van innovaties dan worden er diverse suggesties gedaan. Tijdens de ontwerpfase kan er veel effectiever gebruik worden gemaakt van de digitale tekentafel door effectief gebruik van BIM, LEAN of cascobouw. Zo stelt één van de geïnterviewden:

“Er is nog geen enkele veiligheidskundige die BIM simulaties effectief gebruikt in relatie tot de project RI&E. In werkvoorbereiding zijn maatregelen nog goedkoop.”

Naast BIM zijn er tools voor planningsoptimalisatie.

“Fouten in het bouwproces worden nu doorgestuurd naar de onderhoudsfase. Door de inzet van LEAN gaan we toe naar een mentaliteit van in één keer goed doen.”

Een algemene innovatie is dat er steeds meer zaken casco worden gebouwd in de fabriek. Deze schaalvoordelen kunnen ook op gebied van veiligheid grote voordelen hebben. Door in de fabriek de veiligheidssituatie te optimaliseren, hoeven de werkzaamheden op de bouwplaats slechts nog minimaal te zijn. Een primaire taak van veel veiligheidskundigen in het bouwproces is het houden van toezicht. Dit kan in de toekomst veranderen door de inzet van drones. Worden deze effectief ingezet, dan kan één veiligheidskundige vanachter het bureau toezicht houden op de gehele bouwplaats.

Veiligheidskundige anno 2035

Het werkveld van de veiligheidskundige is continu in beweging. Momenteel verschuift bijvoorbeeld de aansprakelijkheid. Dit heeft tot positief gevolg dat het eigenaarschap van problemen op gebied van veiligheid toeneemt. Men is meer dan vroeger geneigd om verantwoordelijkheid te nemen. Een essentiële rol voor het klaarstomen van de veiligheidskundige voor de toekomst is weggelegd voor de opleiders.

“Een veiligheidkundige is niet langer de ‘rastechnaut’. Tegenwoordig is dit, in tegenstelling tot wat de huidige opleidingen doen vermoeden, iemand met vele petten zoals die van kennisdrager, toezichthouder, “kansen-manager”, informatiemanager en risicomanager.”

Inhoudelijk gezien dient er in de toekomst meer aandacht te zijn voor arbeidshygiëne en arbeids- en organisatiekundige vraagstukken. Ook dient de veiligheidkundige met andere vakgebieden te kunnen schakelen. Door toenemende verantwoordelijkheid is het van belang de grenzen van eigen kunnen te onderkennen en ondersteuning in te zetten waar nodig.

Veiligheidkundige anno 2035

Het werkveld van de veiligheidkundige is continu in beweging. Momenteel verschuift bijvoorbeeld de aansprakelijkheid. Dit heeft tot positief gevolg dat het eigenaarschap van problemen op gebied van veiligheid toeneemt. Men is meer dan vroeger geneigd om verantwoordelijkheid te nemen.

Een essentiële rol voor het klaarstomen van de veiligheidkundige voor de toekomst is weggelegd voor de opleiders. Een veiligheidkundige is niet langer de ‘ras technaut’, tegenwoordig is dit, in tegenstelling tot wat de huidige opleidingen doen vermoeden, iemand met vele petten zoals die van kennisdrager, toezichthouder, “kansen-manager”, informatiemanager en risicomanager.

Inhoudelijk gezien dient er in de toekomst meer aandacht te zijn voor arbeidshygiëne en arbeids- en organisatiekundige vraagstukken. Bovendien moet deze veiligheidkundige integraal met andere vakgebieden kunnen schakelen en de grenzen van eigen kennis en kunde onderkennen en kunnen bewaken.

Wil je meer informatie met betrekking tot dit onderwerp?

Handleiding stappenplan V&G voor opdrachtgevers is te downloaden via:

<https://www.rijksvastgoedbedrijf.nl/documenten/richtlijn/2016/02/01/handleiding-stappenplan-vg-voor-opdrachtgevers>

Voor de concept wijziging Arbeidsomstandighedenbesluit in verband met de aanpassing van de bouwprocesbepalingen, zie de op 4 augustus 2016 gesloten internetconsultatie:

https://www.internetconsultatie.nl/arbeidsomstandighedenbesluit_bouwprocesbepalingen

-----

Dit artikel is gebaseerd op basis van interviews met dhr. Kommer den Uijl, dhr. Jos Schouten en dhr. Ron Maters. Kommer den Uijl is Hoofd KAM bij BAM Infra. Jos Schouten is werkzaam als Manager Kenniscentrum bij Aboma en Ron Maters is Landelijk Projectleider Bouw bij Inspectie-SZW.

Opgesteld door: dhr. E.J. Nap

Functie en organisatie: Int. Project Manager Risk & Compliance bij Bureau Veritas